

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli den 5 Mars 1875, kl. 12 midd.

*Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5,
med anledning af Herr Nils Peterssons motion N:o 69,
om tjensteårsberäkning för vid folkhögskola antagne
lärare.*

Framhållande de svårigheter, som möta för folkhögskolorna att erålla duglige lärare, har Herr Nils Petersson i motion N:o 69 hemställt: att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t aflåta en underdänig skrifvelse, med anhållan det Kongl. Maj:t ville meddela sådana bestämmelser, hvarigenom vid folkhögskola antagen lärare, som uppfyllt stadgade vilkor för erhållande af sådan tjenstebefattning, hvarä följer tjensteårsberäkning, densamma måtte komma dessa lärare till godo för den tid de såsom lärare äro anställda vid folkhögskola inom riket.

Vår folkhögskola har, ehuru ännu ung, framvisat en verksamhet så lefvande och lofvande, att den med särdeles intresse omfattats såväl af enskilde som af det allmanna; det ligger en stor tanke till grund för densamma, och det är ett godt tidens tecken detta begär efter vetande å ena sidan och denna någ å den andra att söka underlätta tillfredsställandet af ett sådant begär; men skall folkhögskolan fortfarande visa sig gagnande, så är det enligt Utskottets förmenande nödvändigt, att den — liksom den uppstått på frivillighetens grund — också får fritt och obehindradt röra sig utan att bindas af någon tvångströja eller hämmas genom de band af reglementariska föreskrifter och kontroller, som ovilkorligen måste från statens sida påfordras vid

ett bifall till motionärens förslag; läraren i folkhögskolan måste icke allenast lefvande och kraftigt vara genomträngd af den idé, för hvilken han verkar, samt ega gåfvor och anlag till dess realiserande, utan han måste äfven vid sitt arbete vara fullt fri och kunna obehindradt följa den riktning, som hans individuella karakter och uppfattning utstakat; någon annan kontroll kan och bör icke här utöfvas än den, som ligger i den allmänna meningens bedömande af lärarens dels förmåga, dels uppfattning af sitt föresatta mål. Om denna Utskottets åsigt är riktig, torde det vara lätt att finna huru hinderliga och hämmande för folkhögskolans fria verksamhet sådana vilkor för vid densamma anställd lärarens rätt till tjänsteårsberäkning skulle vara, som t. ex. de, hvilka föregående års Riksdag sjelf uppställt för beviljandet af enahanda rätt åt lärare vid enskilda läroverk; samt huru svårt det öfver hufvud skulle vara att tillämpa dessa eller andra vilkor, då det gäller att jemföra tvänne så inkommensurabla storheter som elementarläroverket och folkhögskolan.

Villigt erkännande att en ej ringa svårighet för folkhögskolan ligger i det af motionären påpekade förhållandet, anser dock Utskottet sålunda, att än större svårigheter för folkhögskolans lifskraftiga utveckling skulle vara förenade med detsammas undanrödjande, och att den hjälp och det stöd, som utifrån bör komma folkhögskolan till del ej är att söka på denna väg utan bör komma under annan form — under den, i hvilken det hittills framträd: det allmänna intressets och de materiella understödens. — Vi hafva sett huru folkhögskolans idé, först framkastad af några få enskilda personer, med värma blifvit omfattad af allt flera, af landsting, hushållningssällskap och äfven af staten sjelf; och med intresset har äfven det materiella biståndet kommit, hvilket satt folkhögskolan i stånd att, trots den svårighet, hvarom här är fråga, tillegna sig lärare vuxna sitt kall och genomträngda af dess vikt; öfvertygad om att folkhögskolan, fortgående på samma väg som hittills, har en stor och lofvande framtid för sig, samt att man genom ett bifall till motionärens förslag endast skulle bereda den en skenbar fördel, hvilken på många sätt komme att verka förlamande på dess utvecklingsarbete, får Utskottet därför hemställa,

att Herr Nils Peterssons motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

På Utskottets vägnar:

Robert De la Gardie.
